

VII. Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden lautakunnan v:lta 1933 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1933 puheenjohtajana filosofianmaisteri johtaja G. K. Bergman, varapuheenjohtajana professori O. A. Tarrant ja jäsenenä pankinjohtaja T. Grotenfelt, vuorineuvos C. G. Herlitz, toimittaja J. E. Huttunen, sähkötyöntekijä O.W. Oksanen ja insinööri T. R. Vähäkallio. Kaupunginhallituksen edustajana oli teknillinen johtaja, insinööri E. Moring. Lautakunta kokoontui 52 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 933 asiaa; lähetettyjen kirjelmien luku oli 288. Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari I. Nordberg.

Vuoden aikana suoritetuista suurehkoista uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennustoimiston eri osastojen toimintaa koskevissa selostuksissa.

Lautakunnan alaisina olivat rakennustoimisto ja sen tilivirasto.

Rakennustoimisto toimi kaupungininsinöörin johdolla ja jakautui kansliaan sekä 5 osastoon, nim. satamarakennusosastoon, katurakennusosastoon, talorakennusosastoon, puisto-osastoon ja varasto-osastoon. Toimiston tilejä hoiti sen tilivirasto. Lähetettyjen kirjelmien luku oli 268.

Työntekijät ja työpalkat. Seuraava taulukko osoittaa rakennustoimiston eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden lopussa:

K u u k a u s i.	Satamarakennusosasto.	Katurakennusosasto.	Talo- rakennus- osasto.	Puisto- osasto.	Varasto- osasto.	Yhteensä.	Näistä varatoissa.			
							Satamarakennusosasto.	Katurakennusosasto.	Talo- rakennus- osasto.	Yhteensä.
Tammikuu ...	908	2,080	118	23	99	3,228	597	1,409	—	2,006
Helmikuu	896	1,997	129	25	99	3,146	617	1,349	—	1,966
Maaliskuu	928	1,895	102	40	98	3,063	589	1,249	—	1,838
Huhtikuu	915	1,405	163	61	99	2,643	622	713	—	1,335
Toukokuu	894	974	240	241	97	2,446	531	135	—	666
Kesäkuu.....	831	750	351	195	81	2,208	418	106	98	622
Heinäkuu	707	737	439	139	81	2,103	218	81	216	515
Elokuu	832	742	433	136	88	2,231	232	—	187	419
Syyskuu	960	814	371	111	93	2,349	413	95	—	508
Lokakuu.....	932	1,137	478	78	92	2,717	491	552	—	1,043
Marraskuu	915	1,281	411	118	95	2,820	470	617	—	1,087
Joulukuu	902	1,251	367	90	95	2,705	473	587	—	1,060

Vakinaisissa töissä suoritettut palkat perustuivat kaupunginvaltuuston toukokuun 27 p:nä 1931 vahvistamaan alimpien tuntipalkkojen tariffiin ¹⁾.

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 16*.

Varatoissa suoritettiin valtuuston helmikuun 11 p:nä 1931 ja syyskuun 21 p:nä 1932 tekemien päätösten mukaiset palkat¹⁾).

Kesälomaa myönnettiin vuoden aikana 2,837 työntekijälle yhteensä 25,140 päivää seuraavasta yhdistelmästä lähemmin ilmenevin tavoin:

O s a s t o.	Työntekijöitä, jotka ovat nauttineet kesälomaa					Kesälomapäiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viikkoa.	3 viikkoa.	yh-teensä.	
Satamarakennusosasto.....	110	484	341	81	1,016	9,378
Katurakennusosasto	630	108	636	90	1,464	12,528
Talorakennusosasto	40	12	51	22	125	1,252
Varasto-osasto	—	28	50	20	98	1,156
Puisto-osasto	100	6	20	8	134	826
Yhteensä	880	638	1,098	221	2,837	25,140

Tapaturmat. Tapaturmaisesti vahingoittui 593 työntekijää, joille sen perusteella suoritettiin vahingonkorvausta yhteensä 396,236: 75 markkaa. Invaliideiksi joutuneiden 19 työntekijän puolesta maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 514,283: 80 markkaa. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset nousivat yhteensä 910,520: 55 markkaan. Työntekijät olivat vakuutetut Tapaturmavakuutus-osakeyhtiö Kullervossa.

Satamarakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat satamarakennuspäällikkö ja avustava satamarakennuspäällikkö, kaksitoista muuta insinööriä, kolme vaakitsijaa ja kaksi piirtäjää. Vuoden aikana erosi kaksi vaakitsijaa. Kirjanpidosta ja kirjaamistyöstä huolehti neljä toimistoapulaista. Asiapoikia oli kaksi.

Suoranaista työnjohtoa satamarakennusosaston työmailla hoiti vuoden alussa 17 rakennusmestaria, 12 apulaistyönjohtajaa, 1 nosturien esimies ja 1 varastokirjuri. Vuoden aikana erosi 1 apulaistyönjohtaja.

Vakinaisissa töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli pienimmillään tammikuussa, nim. 260, lisääntyi vähitellen 575:en syyskuussa, ja väheni sitten niin, että oli syksyllä n. 450. Herttoniemen varatoissa oli tammikuussa 370 miestä; lukumäärä väheni vähitellen 210:een kesäkuussa mutta lisääntyi syksyllä 320:een. Muissa varatoissa oli tammi—kesäkuussa 190—360 miestä ja syys—joulukuussa 150—210 miestä; heinä—elokuussa nämä työt olivat pysähdyksissä.

Lautakunnalle esitettiin 167 asiaa, joista 70 koski uudistuksia ja rakennustöitä ja 97 hallinnollisia tai henkilö- ja palkka-asioita. Lausuntoja annettiin m.m. puhtaanapitolaitoksen kuormauspaikan siirtämisestä Sörnäisten rantatieltä Kyläsaaren tienoilta; Kulosaaren sillan oikaisemisesta, Suomen moottoriveneklubin hallussa olevan, Uudenmaan kasarmin luona sijaitsevan venelaiturin laajentamisesta; varastotontin saantia koskevasta Osakeyhtiö Alkoholi liikkeen anomuksesta; Eteläsataman tullitarkastusrakennuksen uudistirakentamisesta ja 25 tonnin nosturin korottamisesta; Saukonlaiturin rakentamisen jatkamisohjelmasta; Laivarannan raideparannuksista; Osakeyhtiö Hietalahden sulkutelakka ja konepajan avustus- ja vuokrajärjestelyanomuksesta; Siltavuorenrannan jaoitteluehdotuksesta; Herttoniemen öljysataman rakennusjärjestyksestä; Lauttasaaren kautta suuntautuvasta valta-

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 16* ja v:n 1932 kert. s. 32.

tiestä; satamaradan valaistuksen parantamisesta; tavara-aseman järjestämisestä Vallilaan; pistoraitteen sijoittamisesta Teollisuuskadun kortteliin n:o 534; viemärivereden johtamisesta Arabian ratapenkereen alitse; ja Herttoniemen radan Vantaanjoen siltaa koskevasta maaherran päätöksestä. Esitykset tarkoittivat m.m. Herttoniemen radan toimiluvan muuttamista; Arabian raiteen ja Hämeentien välisen alueen jaoittelusuunnitelman laatimista; lentosataman siirtämistä Kellosaareen; Hietalahden telakan varustulaiturin jatkamista Hietalahden rantaan asti; sekä useita rakennustöitä, kuten Herttoniemen radan Vantaan siltaa ja radan paalujen 18—22 välisen penkereen vahvistamista, teurastamon raiteen tasoylikäytävää; Saukonrannan ja Rahapajarannan rautaponttiseinälaitureita; satamaradan ja Runeberginkadun risteyksessä olevien vesi- ja kaasuvaltajohtojen uudelleen laskemista; sekä Lauttasaarenkadun ja Salmikadun viemärien rakentamista varatyönä. Ratakiskoja ja raidetarvikkeita hankittiin valtionrautateiden välityksellä ja kivihiiliä ostettiin 800 tonnia. Lönnrotinsillan rakentamisesta annettiin kertomus. Rakennustoimistolle, satamalautakunnalle ja kaupunginjohtajille annettiin useita lausuntoja. Hietalahden telakan laajennustöiden tarkastaminen kaupungin puolesta oli uskottuna satamarakennusosastolle.

Laiturien korjauksiin kuuluivat, paitsi tavanmukaista suojusparrustojen, puukansien ja puisten kiinnityspatsaiden kunnossapitoa, Sörnäisten sataman keskimmäisen ja vanhan (Masutin) laiturin suurehkot korjaukset sekä Ruoholahden pohjoisen rannan ja Kaivopuiston rantaverhouksen täydentäminen.

Länsisataman ja Lapinniemen katuja ja laitureita tervattiin ja Sörnäisten sataman palotiet sepeleöitiin.

Katajanokalla oleva viemäri n:o 20, joka oli tukkeutunut ja luultavasti puristunut rikki varastorakennuksen n:o 8 kohdalla, korvattiin tältä osaltaan rakennuksen luoteispään kiertävällä viemärillä. Sadekaivoja johtoineen rakennettiin Lauttasaarenkatuun ja Salmikatuun. Tavanmukaisesti pidettiin kunnossa ja puhtaana satama-alueella olevat viemärit ja sadekaivot.

Lönnrotinsillasta huolehdittiin m.m. korjaamalla maalausta. Katajanokan kanavan käyntisillan puukansi uusittiin.

Kruunuvuoren selän kompassintarkastuspoiju irtaantui keväällä, jolloin sen ankkuri ja osa ketjuista hukkui. Merenkulkuhallitukselta saatiin uusi betoniankkuri. Poiju kiinnitettiin uusiin ketjuihin.

Rahapajarannan satamanostureille asennettiin uudet syöttöjohdot ja koskettimia korjattiin.

Taivallahden purkauslaituri n:o 1 lyheni, kun rantaa täytettiin Hesperiankadulta Rajasaaren johtavan kokoojaviemärin laskemisen yhteydessä. Hakaniemen lauttalaiturin korjaaminen supistettiin mahdollisimman vähiin, koska osoittautui tarpeelliseksi rakentaa laituri piakkoin kokonaan uudestaan. Kunnossapitokustannukset jäivät pieniksi leudon talven ansiosta. Asianomaisella luvalla käytettiin määrärahasta 70,000 markkaa rautatieraiteiden kunnossapitoon.

Rautatieraiteiden kunnossapito aiheutti suuret kustannukset; varatun määrärahan lisäksi siirrettiin 120,000 markkaa kunnossapitotileiltä. Valtionrautateiden suorittamista satamaradan raiteiden korjauksista aiheutui kaupungille kiveyskustannuksia n. 80,000 markkaa. Länsisatamassa vaihdettiin Laivarannalla ja Jätkäsaaren kannaksen tienoilla olevia vaihteita ja keveitä kiskoja. Sörnäisten niemelle asetettiin uusia vaihteita. Vanhankaupungin selän viereinen raide tarkistettiin keskusvankilasta etelään osaltaan ja sille asetettiin uudet ratapolkyt.

Venepaikkojen kunnossapitoa voitiin edullisen talven ansiosta vielä supistaa. Asianomaisella luvalla määrärahasta käytettiin 30,000 markkaa rautatieraiteden kunnossapitoon.

Tavaralavojen, halkomittojen ja satamaliikenneosaston venheiden kunnossapitoon tarvittiin 10,000 markan lisämääräraha, joka siirrettiin määrärahasta Sillat jäälle sekä laiturien ja railojen viereiset aidat.

Siltoja rannalta jäälle pantiin osittain kuntoon, mutta leudon talven ansiosta säästyi osa tätäkin määrärahaa. Asianomaisella luvalla käytettiin määrärahasta kaikkiaan 35,176: 05 markkaa rautatieraiteden, tavaralavojen ja lentosatomien kunnossapitoon.

Ruoppauslaitoksella ruopattiin kaikkien suurten viemärien suiden edustat, Humallahden laiturin edusta ja Sörnäisten entisen lauttapaikan tienoo. Eteläsatamassa toimitettiin ruoppauksia Makasiinirannan puulaiturin edustalla ja Valkosaaren länsipuolella. Länsisatamassa ruopattiin ruoppauslaitoksella ja kourakaivurilla Laivarannan tienoilta varastorakennus H:n edustalla olevaa vesialuetta sekä Hietalahden telakan edustalla olevaa aluetta, jota kaupungin tekemän sopimuksen mukaisesti ruopattiin varustuslaiturin, kuivatelakan työpadon, uivan telakan ja uivan telakan laiturin paikalta 100,000 markan kustannuksin; viimeksimainittuja ruoppauksia jatkettiin sitten yhtiön kustannuksella. Sitä paitsi ruopattiin Länsisatamassa Laivarannan aallonmurtajan tienoita ja Saukonrannan laiturin hiekkapengertä sekä Herttoniemen öljysataman väylää, mutta näiden ruoppausten kustannukset merkittiin uudisrakennustileille. Kaikkiaan ruopattiin n. 120,000 m³, joka määrä vietiin Suomenlinnan edustalle samalle paikalle kuin edellisinä vuosina. Ruoppaustyöt olivat käynnissä huhtikuun 27 p:stä joulukuun 15 p:ään ja kesäkuun 6 p:stä heinäkuun 14 p:ään kahdessa vuorossa; kaikkiaan 223 työvuorosa. Keskimäärin ruopattiin 550 m³ työvuorossa.

Mittauksia ja tutkimuksia tehtiin Saukonrannan jatkamista varten Salmisaaren pohjoispuolella, Länsisataman korttelin n:o 761 tienoilla, Laivarannan H-varaston tienoilla, Hietalahden telakan laiturin jatkamiseksi Hietalahdenrantaan asti ja Kulosaaren sillan uudistarakentamiseksi. Tekeillä olevan satamakartan takia toimitettiin mittauksia, kartoituksia ja väylien syvyyksien tarkastuksia.

Katajanokan lentosatamassa oli suoritettava tavallista laajempia kunnossapitotöitä. Talorakennusosasto korjasi ja maalasi tullitarkastusrakennuksen. Tarvittiin 5,176: 05 markan lisämääräraha, joka siirrettiin määrärahasta Sillat jäälle sekä laiturien ja railojen viereiset aidat.

Itämerenkadun valaistusta parannettiin ja samoin satamaradan valaistusta Marian sairaalan, laivatelakan sekä Katajanokan järjestelyratapihan ja vetoraiteen tienoilla.

Ruoholahden rannassa oleva Lauttasaaren lauttalaituri uusittiin ja laiturialue täytettiin ja sen ranta verhottiin.

Sörnäisten niemen entinen lauttalaituri muutettiin purkaus- ja höyrypursisillaksi.

Länsisataman uudisrakennustöitä tehtiin pääasiallisesti menosäännön perusteluihin sisältyvän ohjelman mukaisesti. Laivarannasta rakennettiin valmiiksi 96 m:n pituinen osa, jota varten oli alettu ruoppaaminen syksyllä 1932. Aallonmurtajasta pohjoiseen olevaa laituritasoa päällystettiin asfalttisepellyksellä ja nosturin raidetta jatkettiin. Aallonmurtajan jäännökset purettiin ja pohja perattiin syvyyteen — 9.30 m. Laiturin kulman ja I-varaston välinen osa laiturin edustaa ruopattiin syvyyteen — 9.30 m.

Asianomaisella luvalla järjestettiin Hietasaarenkadun eteläpään rautatie-
raiteita ja tämän työn yhteydessä myöskin Hietasaarenkadun ja Laiva-
rannan raiteiden yhdysraiteet. Jätkäsaaren kannaksen tienoilla olleen
kenttäkiveyksen tilalle tehtiin konenupukiveys. Jaalalaiturin katuosa pääl-
lystettiin asfalttibetonilla ja saman laiturin varrella oleva osa Laivapojan-
katua asfalttisepeilyksellä. Saukonrannan rautaponttiseinälaituri raken-
nettiin valmiiksi, nosturin kiskot ja rautatieraiteet pantiin paikoilleen ja
kortteli n:o 759 tasoitettiin käyttäen täytteenä kuonaa ja sidemaata; laituri-
n edestä ruopattiin hiekkapengertä syvyyteen — 6 m. Saukonrannan
50 m:n pituinen jatke, jota varten oli alettu ruoppaaminen syksyllä 1932,
rakennettiin valmiiksi. Samoin rakennettiin valmiiksi päätelaituri. Kivi-
reunustaa ei kuitenkaan kiinnitetty, koska laiturirakenne saattoi painua
jossain määrin. Laiturien erottama vesialue täytettiin osaksi hiekalla. Nos-
turin kiskojen perustukset ja rautatieraiteet jätettiin rakentamatta laiturille
korttelin n:o 760 varrelle. Korttelin n:o 757 varrelle asetettiin laiturin vesi-
johto. Saukonkadun pohjoisreunassa korttelin n:o 751 kohdalla oleva osa
nosturin kiskon perustusta rakennettiin uudestaan rautabetonista. Majakka-
katuun laskettiin vesijohto korttelin n:o 751 kohdalle. Vesijohtojen kaivan-
not ja nosturien raiteet tehtiin vesijohtolaitoksen ja Helsingin makasiini-
osakeyhtiön laskuun. Varatyönä louhittiin osa korttelia n:o 245, jolloin
samalla hakattiin laiturikiveä. Samoin rakennettiin yhdystie Majakkakadun
ja Tarmonkadun välille.

Lauttasaarenkadusta sepelöitiin korttelin n:o 767 ja Itämerenkadun
välinen osa sekä päällystettiin se asfalttikerroksella. Tarpeelliset sadekaivot
rakennettiin. Tämän työn yhteydessä rakennettiin Lauttasaarenkadun mai-
nitun osan ja Salmikadun viemärit varatyönä.

Runeberginkadun ja satamaradan risteyksessä olevien vesi- ja kaasui-
valtajohtojen talousarviossa edellytetty muuttaminen, joka on tarpeen, jotta
satamarata voidaan tehdä kaksiraiteiseksi, jätettiin toimittamatta.

Katajanokan uudisrakennustyöt keskittyivät rautaponttiseinälaiturin
rakentamiseen. Rakennuskuoppa tehtiin valmiiksi, t. s. hiekka kaivettiin
puisen ponttiseinän suojassa syvyyteen — 1.70 asti, paalut juntattiin ja pontti-
raudat — lajia Larssen IV ja V — hankittiin ja juntattiin. Arkkulatureihin
liittyvät lokerot kaivettiin tyhjiksi ja täytettiin sitten betonilla. Myös valet-
tiin rautaponttiseinää ja rakennuskuoppaa reunustavan puisen ponttiseinän
väliin tiivistyskerros betonista. V. 1931 rakennetun 50 m:n pituisen arkkulai-
turin takainen vesialue täytettiin kokonaan. Lentosatamasta pohjoiseen ole-
van penkereen rakentamista jatkettiin käyttämällä kaupungista tuotua kiveä.

Vanhankaupungin selän länsirannan satamarataa jatkettiin Kyläsaar-
resta Arabiaan. Penger oli tehty varatyönä teurastamon läntisen raiteen
leikkauksen tekemisen yhteydessä. Pohjan huonoudesta Kyläsaaren poh-
joispuolella johtui penkereen painumisia. Arabian teollisuusalueen tienoille
aiottu pistoraide kiskoitettiin vain osaksi, koska otettiin harkittavaksi
tämän raiteen ja tehtaan varastorakennukselle suunnitellun pistoraiteen
yhdistäminen.

Kansanpuistojen moottoriveneliikenteen tarpeisiin rakennettiin laituri
Ruoholahden rannassa olevan höyrypursilaiturin yhteyteen.

Humallahteen ja Taivallahteen rakennettiin venelaitureita edelliseen
36:lle ja jälkimmäiseen 28:lle veneelle niiden venepaikkojen tilalle, jotka oli-
vat joutuneet käyttökelvottomiksi Rajasaaren viemärin penkereen raken-
tamisen takia.

Kaisaniemen rannasta reunustettiin kivimuurilla kasvitieteellisen puutarhan ja soutuvenevajan välinen osa. Kivimuurin ja kadun välinen alue sepelöitiin.

Uutta kiveystä tehtiin Linnanrannalle ja pohjoisen venesataman pohjoiskaarelle, jotka kivettiin konenupukivillä. Kaupungin osuudet Pikku Satamakadun ja Mastokadun välistä Kruunuvuorencatua sekä viimeksimainitun kadun ja Rahapajanrannan välistä Mastokatua päällystettiin asfaltti-betonilla. Makasiinirannan kärräysteitä jatkettiin kaakkoon päin.

Täytteen saanti rannoille oli edelleen vähäistä. Täytettä otettiin ainoastaan Taivallahteen, Kaivopuiston rantaan, Siltavuorenrannalle sekä Kyläsaaren ja Toukolan tienoille.

Merikadun, Pohjoisrannan, Siltavuorenrannan ja Pitkäsillanrannan venepaikoille lyötiin ulkopaaluja.

Herttoniemen rakennustöitä jatkettiin varatyönä. Herttoniemen radan leikkaus sekä maantiesilta tie muutoksineen Oulunkylän asemalla tehtiin valmiiksi. Radan paalujen 18—21 välinen penkereen pohja vahvistettiin paalutuksella. Viikin latokartanon alueella olevat penkereet saatiin melkein valmiiksi. Vastapenkereitä tehtiin paaluvälille 293—298. Porvoon tien eteläpuolella olevat penkereet tehtiin. Näitä ja Viikin alueella olevia penkereitä vajotettiin räjäyttämällä. Öljysataman väylän ruoppaamista jatkettiin. Degerön tie päällystettiin kulutuserroksella.

Varatöinä suoritettiin kallionlouhimisia ja tasoitustöitä Salmisaaren pohjois- ja eteläosissa, pohjoisosassa laiturikivien ja konenupukivien hakuun yhteydessä, kun taasen eteläosan louhimisten yhteydessä valmistettiin sepeliä. Arabian rautatiepenger tehtiin valmiiksi. Länsisataman korttelin n:o 247 kalliota louhittiin osaksi. Lauttasaarenkadun ja Salmikadun viemäreitä rakennettiin kesällä. Sörnäisten sataman painolastilaituri vahvistettiin jätteiden laivaamista varten.

Virutuslaitureiden kunnossapitoon kuului kellukkeiden tyhjänäpidon ja joidenkin korjausten lisäksi telineiden rakentaminen mattojen kuivattamiseksi Kaivopuiston virutuslaitureiden viereen.

Kulosaaren siltaa levennettiin, jotta Kulosaaren puoleisen päänn kaarre saatiin loivenemaan. Kustannusten suorittamiseksi merkittiin sittemmin määräraha v:n 1934 menosääntöön.

Arabian radan varrelle rakennettiin Hermannin kohdalle rikkojen ja jätteiden kuormauspaikka. Tähän työhön kuului pistoraitteen rakentaminen ja raiteen alan kiveäminen, ajotien päällystäminen asfalttisepeilyksellä sekä vesi- ja viemärijohtojen rakentaminen. Kuormauspaikan kaupungin puoleiselle sivulle tehtiin 2.5 m:n korkuinen aita. Kustannukset vietiin puhtaanapitolaitoksen tilille.

Katajanokan raiteiston järjestely saatettiin päätökseen.

Kellosaaren lentosataman kannaksen poikki rakennettiin aita. Talorakennusosasto rakensi väliaikaisen käymälän.

Muiden viranomaisten sekä yksityisten laskuun suoritettiin töitä 1,474,993: 75 markan arvosta. Näistä töistä mainittakoon teurastamon raiteet teurastamon rakennustoimikunnan pyynnöstä, Kulosaaren sillan kunnossapito ja eräät kansanpuistojen työt kiinteistötoimiston tiliin nosturien raidetyöt Länsisatamassa Helsingin makasiiniosakeyhtiön laskuun, vesijohtotyöt satama-alueella vesijohtolaitoksen tiliin ja ruoppaustyöt Hieta-lahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiön laskuun.

Työvälineiden vuokrina, korvauksena laiturien vaurioitten korjaami-

sesta ja veneiden talteenotosta sekä suoritettujen töiden lisäprosentteina osasto sai tuloja 79,180: 95 markkaa.

Katurakennusosasto. Osaston henkilökunnan muodostivat katurakennuspäällikkö, avustava katurakennuspäällikkö, 1 kemisti, 9 insinööriä, 3 vaakitsijaa, 5 piirtäjää ja 9 toimistoapulaista. Suoranaisesta työnjohdosta osaston työmailla huolehti 53 rakennusmestaria.

Vakinaisissa töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli suurin touko-kuussa ja pienin marraskuussa. Varatyöntekijäin lukumäärä oli suurin tammikuussa.

Katujen ja yleisten paikkojen korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa varattu yhteensä 658,000 markkaa. Kustannukset nousivat 644,153: 50 markkaan, josta määrästä käytettiin katukorjauksiin 497,405: 90 markkaa, kaiteisiin 70,907 markkaa, kuorma-ajuriasemia varten 7,589 markkaa, katukilpien uusimiseen 19,651: 60 markkaa sekä mittauksiin ja tutkimuksiin 48,600 markkaa. Katukorjaukset jakautuivat kiveyksiin, joihin käytettiin 192,015: 65 markkaa, sepelöimiseen, 155,407: 55 markkaa, katukäytäviiin, 24,340: 35 markkaa, painuneiden katujen korottamiseen ja tasoittamiseen, 61,339: 35 markkaa sekä työnjohtoon ja sekalaisiin menoihin 64,303 markkaa.

Seuraavat uudistytöet suoritettiin vuoden kuluessa loppuun työkustannusten noustessa alla mainittuihin määriin: Punanotkon puiston puoleinen jalkakäytävä 43,315: 55 markkaan; Leppäsuon alueen viereinen jalkakäytävä 29,933: 85 markkaan; Hesperiankatujen käytävät ja Pohj. Hesperiankadun leventäminen Turuntien ja Töölönkadun väliltä 239,821: 95 markkaan; kaupungin Apollon- ja Minervankatujen katuosuuksien päällystäminen 97,318: 55 markkaan. Väinämöisenkadun jalkakäytävä 82,230: 10 markkaan; Väinämöisen- ja Hietaniemenkatujen välisen Arkadiankadun osan päällystäminen asfalttibetonilla 197,667: 65 markkaan; kaupungin Humalistonkadun katuosuuksien päällystäminen 125,776: 50 markkaan; Munkkiniemenkadun päällystäminen asfalttibetonilla ja Paciuksenkadun asfalttisepelöiminen 332,963: 65 markkaan; Alppikadun n:o 26 ajoradan ja käytävän päällystäminen 46,348: 20 markkaan; Teollisuus- ja Elimäenkatujen välisen Kuortaneenkadun osan lopulliseen kuntoon saattaminen 179,986: 70 markkaan; erinäisten Vallilan katujen ja käytävien lopulliseen kuntoon saattaminen 92,009: 55 markkaan; Pasilan katujen ja käytävien lopulliseen kuntoon saattaminen 195,214: 35 markkaan; täytemaan vastaanotto 49,174 markkaan; uudet korokkeet ja liikennemerkkit 29,523: 90 markkaan; Runebergin- ja Töölönkatujen välisen Tykistökadun osan lopputasoitus 61,555: 15 markkaan; Sandelsin- ja Tykistökatujen välisen Töölöntorinkadun osan lopputasoitus 31,444: 30 markkaan; Sandelsin- ja Kammionkatujen välisen Välskärinkadun osan lopputasoitus 135,804: 40 markkaan; Espoon- ja Minna Canthin katujen välisen Tavaststjernankadun osan tasoitus 254,241: 85 markkaan; Messeniuksenkadun lopputasoitus 217,240: 85 markkaan; Reijolankadun lopputasoitus 419,354: 05 markkaan; Norden-skiöldinkadun leventäminen rautatiesiltojen alta 74,738: 60 markkaan; Käenkujan lopputasoitus 86,177: 35 markkaan; Helsingin- ja Kirstinkatujen välisen Sturenkadun osan lopputasoitus 628,503: 85 markkaan; Lautatarhankadun lopputasoitus vankila-alueen etelärajaa pitkin 159,392: 05 markkaan; Kangasalan- ja Sammatintien välisen Karstulantien osan tasoitus 117,829: 30 markkaan; Pohjolan- ja Vuorelankatujen välisen Mäkelänkadun osan lopputasoitus 15 m:n leveyteen 638,415: 30 markkaan; Kaisaniemenkadun leventäminen korttelin n:o 38 tontin n:o 8 kohdalta 9,290: 25 mark-

kaan; Kolme seppää nimisen taideteoksen perustustyöt (työ suoritettiin syksyllä 1932) 16,215: 10 markkaan; Etel. Hesperian- ja Linnankoskenkatujen välisen Mechelininkadun osan tasoitus 1,770,277: 25 markkaan; sekä Hämeen- ja Aavasaksanteiden välisen Toukolantien osan tasoitus 899,887:40 markkaan.

Seuraavat katutyöt pantiin vuoden kuluessa alulle mutta jätettiin eri syistä keskeneräisiksi: Kulma- ja Välikatujen välisen Kristianinkadun osan lopputasoitus ja kiviportaat sekä Kirstin- ja Aleksis Kiven katujen välisen Sturenkadun osan leventäminen. Kristianinkadun määrärahasta, 67,000 markasta, käytettiin vuoden aikana 26,713:70 markkaa, samalla kun 40,286:30 markkaa siirrettiin v:een 1934. Sturenkadun määrärahasta, 249,000 markasta, käytettiin vuoden aikana 132,663: 10 markkaa ja 116,336: 90 markkaa siirrettiin v:een 1934.

Katujen uudistoiden kustannukset, joita varten oli määräraha menoarviossa, nousivat vuoden aikana yhteensä 7,421,028: 35 markkaan. Katujen ja yleisten paikkain korjauksiin ja kunnossapitoon käytettiin 644,153:50 markkaa, joten siis katujen ja yleisten paikkain kokonaiskustannukset vuoden aikana olivat 8,065,181: 85 markkaa.

Kanavien ja viemärien korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousivat 749,806: 60 markkaan, jakautuen seuraaviin osiin: johdot 408,869: 55 markkaa, katuvesikaivot 208,727: 90 markkaa, ojat 6,239: 10 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 125,970: 05 markkaa. Välttämättömiä viemäriverkon täydennystöitä suoritettiin useissa eri paikoissa kaupunkia kustannusten noustessa yhteensä 188,974: 30 markkaan; viemärien huuh-teluvesikustannukset tekivät 9,869: 95 markkaa. Savilan ja Alppilan puhdistuslaitosten käyttö- ja hoitokustannukset nousivat 199,733: 70 markkaan, Nikkilän sairaalan puhdistuslaitoksen vastaavat kustannukset 17,522 markkaan ja Kyläsaaren puhdistuslaitoksen kustannukset 324,289: 75 markkaan.

Alppilan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli suoritettujen tutkimusten mukaan hyvä. Laitoksen kokonaispuhdistusteho oli, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, vuoden aikana keskimäärin 84 %, mikä biologiselle suodattimelle on hyvä tulos.

Savilan puhdistuslaitoksen kokonaispuhdistusteho oli keskinkertainen. Mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, se oli keskimäärin 68 %. Mutta tämä puhdistusteho on ainoastaan näennäinen, koska laitos on niin pieni, että siinä puhdistetaan ainoastaan n. 25 % likavesimäärästä ja loppu virtaa puhdistamattomana Töölönlahteen. Tämä epäkohta tulee korjatuksi kun Savilan pumppuasema ja Rajasaaren puhdistuslaitos valmistuvat ja otetaan käytäntöön. Savilan puhdistuslaitoksen voimankulutus oli 39,559 kWt.

Kyläsaaren puhdistuslaitoksen kokonaispuhdistusteho oli, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, vuoden aikana keskimäärin 96 %, mikä on erinomainen tulos. Syyskuusta 1933 saakka käynnissä olleesta teurastamosta tuleva likavesi ei ole huonontanut puhdistustulosta. Paras puhdistusteho vuoden aikana oli 99.9 %, paras puhdistustulos oli 1 mg/l puhdistetussa vedessä. Koko vuoden keskimäärä oli puhdistetussa vedessä 18.7 mg/l. Huonommat arvot johtuvat siitä, että laitoksessa suoritettuja tutkimuksia varten puhdistustulosta huononnettiin tahallisesti. Laitoksen kokonaisvoimankulutus oli 266,822 kWt. Laitoksen kaasuntuotanto oli vuoden aikana 77,532 m³ metaanikaasua, mikä vastaa n. 116,000 m³ kaasulaitoksen kaasua.

Lietteen tuotanto oli 1,080 m³ kuivattua lietettä, mitä käytettiin lan-noitusaineeksi osittain kaupungin, osittain yksityishenkilöiden tarpeisiin.

Laitoksessa suoritettiin kokeita koko vuoden ajan sopivien puhdistus-menetelmien selville saamiseksi tulevia puhdistuslaitoksia varten. Näitä tutkimuksia, jatketaan edelleen, mutta nyt jo voidaan todeta, että ilmastus-osasto III osoittautuu muita osastoja huomattavasti edullisemmaksi. Noin puolella ilmastusajalla ja lähes puolella ilmamäärällä puhdistettua vesi-kuutiometriä kohden toisiin osastoihin verraten saavutetaan yhtä hyvä puh-distustulos kuin näissä. Voimankulutus bioloogiseen puhdistukseen lika-vesikuutiometriä kohden, jos osastojen koko tehoa käytetään, oli osastossa I n. 4.3 p, osastossa II n. 3.9 p ja osastossa III h. 1.9 p. Osastosta IV on saata-vissa vasta muutamia arvoja, mutta se ei missään tapauksessa, tähänasti-sista tuloksista päättäen, tule edullisemmaksi kuin osasto III. Sitä paitsi osasto III osoittautui paljon vähemmän herkäksi vesimäärän ja veden likai-suusasteen äkillisille vaihteluille kuin muut osastot, millä seikalla on suuri merkitys laitoksen käytännölliseen hoitoon. Edellä esitetyistä syistä on Rajasaaren puhdistuslaitos suunniteltu osaston III järjestelmän mukaan, jolloin voitiin tehdä huomattavia rakennuskustannusten säästöjä siinä kus-tannusarviossa, joka tehtiin v:n 1934 menoarviota varten. Sen johdosta, että järjestelmässä III on lyhyempi tarvittava ilmastusaika, voidaan nimittäin ilmastusaltaat rakentaa puolta pienemmiksi ja kun ilmankulutus on pie-nempi, vähenevät koneistokustannukset huomattavasti.

Paitsi kemiallisia tutkimuksia, joita suoritettiin Kyläsaaren labora-toorissa, suorittivat kertomusvuonna useat tiedemiehet bioloogisia tutki-muksia Kyläsaaren laitoksen eri näytteistä. Täten jatkuivat professori K. M. Levanderin ja lääketieteen- ja kirurgiantohtori C. Nybergin tutkimuk-set alkuosan vuotta; lääketieteen- ja kirurgiantohtori V. Lojanderin tutki-mukset olivat käynnissä koko vuoden. Tutkimusten tuloksia on jo osittain julkaistu ja niistä käy selville m. m., että laitoksen bakteriologinen puh-distusteho normaalisen puhdistustuloksen vallitessa on n. 99 %. Paras todettu bakteriologinen puhdistusteho on 99.7 %.

Vuoden muista tutkimuksista voidaan mainita kokeet, jotka suoritetiin Käpylän putkivalimolla sopivimman betoniputkien eristysaineen mää-räämiseksi. Näissä kokeissa on kaksinkertainen asfalttisivellys osoittautu-nut edullisimmaksi, jolloin ensimmäinen sivellys tehdään asfalttiliuoksella ja toinen kuuma-asfaltilla.

Rajasaaren puhdistuslaitoksen ja Savilan pumppuaseman erikoispiirus-tusten laatiminen pantiin vuoden aikana alulle. Samoin laadittiin piirus-tukset Nikkilän sairaalan uutta likaveden puhdistuslaitosta varten. Viemäri-verkon laajentamissuunnitelmia tehtiin tarvittavissa kohdin ja vanhan viemäri-verkon uudelleenlaskemista jatkettiin siinä määrin kuin aikaa on riittänyt.

Vuoden kuluessa suoritetuista suurehkoista viemäriverkon uudis- ja täy-dennystöistä mainittakoon Suvannontien viemärin uusiminen, jonka kustan-nukset nousivat 75,267: 35 markkaan sekä Mechelinin- ja Etel. Hesperiankatuihin laskettu kokoojajohto Hietaniemenkadulta asti Taivallahteen, josta oli kustannuksia 2,046,955: 85 markkaa. Uusien katurakennustöiden yhteydessä rakennettiin viemärijohtot seuraaviin katuuihin kustannusten noustessa alla mainittuihin määriin: Runebergin- ja Töölönkatujen väliseen osaan Tykistö-katua 66,211: 20 markkaan, Sandelsin- ja Kammionkatujen väliseen osaan Välskärinkatua 188,100: 55 markkaan, Espoon- ja Minna Canthin katujen väli-seen osaan Tavaststjernankatua 59,723: 95 markkaan, Messeniuksenkatuun

178,067: 20 markkaan sekä Lautatarhankatuun vankila-alueen etelärajaa pitkin 278,816: 20 markkaan.

Vuoden kuluessa suoritettujen uusien viemärijohtojen yhteenlasketut kustannukset nousivat 3,536,019: 25 markkaan, josta 642,876: 95 oli Kyläsaaren puhdistuslaitoksen koneiston ostokustannuksia, ja kanavien ja viemäreiden korjaus- ja kunnossapitokustannukset sekä puhdistuslaitosten käyttö- ja hoitokustannukset 1,490,196: 30 markkaan. Kanavien ja viemärien kokonaiskustannukset puhdistuslaitosten menot mukaan luettuina, tekivät niinmuodoin v:ltä 1933 5,026,215: 55 markkaa.

Teiden korjauksia, uudelleensepelöimistä ja pinta-asfaltoimista suoritettiin yhteensä 128,625 m² kustannusten tehdessä 1,192,849: 90 markkaa. Näissä töissä käytettiin edelleen asfalttiemulsiota. Ajoin vahvistamiseksi kestävämpään suurempaa rasiutusta päällystettiin Bastmanin panimon ja Toukolantien välillä oleva osa Hämeentietä sekä osittain Eläintarhan kilparata teräskuona-asfaltilla.

Teiden uudistustöistä mainittakoon Hämeentien uudestaanjärjestely Sörnäisten sillalta Vallilantielle 400,574: 25 markan kustannuksin, Turuntien Munkkiniemenkadun ja Kuusitien välisen osan oikaisu 95,995: 15 markan kustannuksin, Tuomarinkylän tien lopputasoitus ja asfalttisepelöiminen Käpylästä Vantaanjokeen saakka 1,103,267: 60 markan kustannuksin sekä tie pitkin Siltavuorenrantaa Liisankadulta Unioninkadulle 337,594: 25 markan kustannuksin.

Urheilukenttien korjausta ja kunnossapitoa suoritettiin menoarviossa varattujen määrärahojen mukaisesti. Kustannukset nousivat seuraaviin määriin: Eläintarhan, Kallion, Haapaniemen ja Käpylän urheilukenttien sekä raviradan kunnossapito 149,977: 65 markkaan, Kaisaniemen verkkopallokentän kunnossapito 13,747: 60 markkaan, Alppilan hiihtomäen kunnossapito 15,174: 95 markkaan, hiihtomäkien järjestäminen Kallion urheilukentän viereiselle rinneelle ja Meilahteen 19,151: 85 markkaa, kelkkamäkien rakentaminen ja kunnossapito 107,567: 95 markkaan, maaluistinratojen järjestäminen ja kunnossapito 116,867: 75 markkaan, Mustikkamaan juhla- ja urheilukentän kunnossapito 9,698: 25 markkaan sekä pesäpallokenttien kunnossapito 5,505: 50 markkaan.

Seuraavat uudistustyöt suoritettiin kustannusten noustessa alla mainittuihin määriin: aita Kallion urheilukentän alueen poikki 32,038: 55 markkaan, juomavesilaitte Kampin kentälle 13,676: 75 markkaan, viemäri Haapaniemen urheilukentän pukeutumispaviljongilta 7,123: 75 markkaan sekä leikkikentän järjestäminen kortteliin n:o 301 b 6,170: 25 markkaan.

Tarkoituksella varata työtä vuoden lopussa vapaiksi joutuneille vakinaisille työntekijöille pantiin käyntiin seuraavat ylimääräiset työt, joihin käytettiin alla mainitut rahamäärät: Käpylän kokoojaviemärijohto 507,434: 85 markkaa, louhintatyöt Mäkelänkadulla 395,585: 55 markkaa, Rajasaaren kokoojaviemärijohto 682,037: 05 markkaa sekä louhinta- ja täyttämistyöt Paciuksenkadulla 313,122: 70 markkaa. Kustannukset näistä ylimääräisistä töistä nousivat kaikkiaan 1,898,180: 15 markkaan.

Työttömyyden lieventämiseksi suoritettiin vuoden aikana Kallionlouhinta- ja tasoitustöitä seuraavilla kaduilla, teillä ja alueilla: Rajasaaren puhdistuslaitoksen alueella, Mäkelän-, Sturen- ja Mechelininkaduilla, Kaisaniemen urheilukentän leikkikentillä, Kaarlenkadulla ja Kaarlenkujassa, Tuomarinkylän-, Turun- ja Koskelanteilla, Messeniuksen- ja Arkadiankaduilla, Helsinginkujalla, Toukolantiella, Hesperian- ja Lautatarhankaduilla, Hämeentiellä, Käen- ja Arabian-, Vuorelan- ja Välskärinkaduilla, Rajasaaren kokoojajohtoa varten, Marjaniementiellä, Kristianinkadulla, Eläintarhan urheilukentällä ja Töölön kansakoulun alueella. Näiden varatöiden kustannukset nousivat 11,421,777: 35 markkaan.

Paitsi yllä mainittuja menoarvioon otettuja tai eri määräyksestä suoritettuja töitä, suoritettiin töitä kaupungin muille laitoksille ja yksityisille talonomistajille, joista oli kustannuksia 1,866,783: 35 markkaa.

Talorakennusosasto. Talorakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat kaupunginarkkitehti, avustava kaupunginarkkitehti, 6 arkkitehtia, 2 piirtäjää, 1 kirjanpitäjä ja 3 toimistoapulaista, joista 1 nautti sairaslomaa toukokuun 22 p:stä vuoden loppuun. Suoranaisestä työnjohdosta osaston työmailla huoletti 12 rakennusmestaria.

Työvoima vaihteli ollen 100 työntekijää tammikuun ensimmäisellä ja 367 joulukuun viimeisellä viikolla sekä suurin viikolla heinäkuun 30 p:stä elokuun 5 p:ään, jolloin palveluksessa oli 517 työntekijää. Työvoiman viikko-keskimäärä koko vuodelta oli 303 työntekijää.

Kaupungin omistamien rakennusten ja talojen korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa varattu yhteensä 3,163,020 markan suuruinen määräraha, kustannukset nousivat 2,970,656: 25 markkaan, säästöä oli siis 192,363: 75 markkaa.

Uudis- ja muutosrakennustöihin oli käytettävissä yhteensä 16,861,069 markan suuruinen talousarviomääräraha, josta 7,500,000 markkaa erikoisen rakennustoimikunnan hoitamaa uuden teurastamon rakennustyötä varten. Osaston käytettäväksi jäi siis 9,361,069 markkaa, johon summaan oli lisättävä v:n 1934 talousarviossa huomioonotetut määrarahat, 1,221,910: 60 markkaa. Kaikkiaan oli siis osaston käytettävänä uudistöitä varten 10,582,979: 60 markkaa, joista käytettiin 9,538,225: 25 markkaa. Säästöä, 1,044,754: 35 markasta, siirrettiin v:een 1934 suorittamattomia töitä varten 958,590: 95 markkaa ja kaupunginkassaan palautettiin 86,163: 40 markkaa.

V:sta 1932 siirrettiin 3,500,000 markkaa naisten työkotipaviljonkia ja 27,664: 20 markkaa ent. Pauligin huviloiden korjaustöitä varten. Edellistä määrärahaa ei nytkään käytetty vaan siirrettiin se v:een 1934. Pauligin huviloiden korjaustöiden kustannukset nousivat sanottuun määrään.

Vuoden kuluessa suoritettiin sitä paitsi töitä, osaksi ennakolta v:n 1934 menoarviosta myönnettyillä määrärahoilla sekä osaksi kaupunginvaltuuston tahi kaupunginhallituksen käyttövaroilla yhteensä 1,536,758: 90 markalla. Näitä varten käytettävissä olevasta määrarahasta säästyi 17,527: 15 markkaa.

Paitsi yllä mainittuja, osaston käytettäväksi asetetuilla määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin töitä toisten kunnallisten laitosten ja viranomaisten laskuun yhteensä 742,001: 45 markalla, jotka työt tuottivat toimistolle voittoa 165,459: 85 markkaa.

Talorakennusosaston v. 1933 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 14,815,306: 05 markkaan.

Säästöä kaikista töistä syntyi 461,514: 15 markkaa.

Seuraavat uudisrakennustyöt loppuunsuoritettiin vuoden kuluessa:

Työlaitoksen saunarakennus, jonka määräraha oli 408,700 markkaa ja kustannukset 399,019 markkaa; Runeberginkadun tontilla n:o 52 sijaitsevan sähkölaitoksen ala-aseman laajentaminen, josta oli rakennuskustannuksia 1,254,935: 55 markkaa sekä hallintokustannuksia ja työkalujen vuokraa y.m. 112,944: 20 markkaa, yhteensä 1,367,879: 75 markkaa; ja Sörnäisissä sijaitsevan sähkölaitoksen pääaseman laajentaminen, jonka rakennuskustannukset nousivat 402,333: 95 markkaan sekä lisäksi hallintokustannukset ja työkalujen vuokra y. m. 48,280 markkaan, yhteensä 450,613: 95 markkaan.

Kallion paloaseman lisä- ja muutosrakennuksen muuraustyöt suoritettiin loppuun vuoden kuluessa; sisustustyöt jatkuivat vuoden vaihteessa.

Korttelissa n:o 351 oleva Kallion kansakoulu ja Nikkilän sairaalan henkilökunnan asuinrakennus muurattiin vuoden kuluessa; sisustustyöt jatkuivat vuoden vaihteessa.

Talorakennusosastolla käsiteltiin vuoden kuluessa 411 diaariin vietyä asiaa, joista annettiin lausuntoja, osaksi yleisten töiden lautakunnalle, osaksi kaupunginhallitukselle ja muille viranomaisille. Laadituista uudis- ja muutusrakennusten piirustuksista on mainittava alla mainittujen yritysten pää- ja työpiirustukset: Nikkilän sairaalaan asuinrakennuksen litt. F, kortteliin n:o 351 rakennettavaksi suunnitellun kansakoulutalon, työlaitoksen saunarakennuksen ja kulkutautisairaalan hinkuyskäpotilaille aiotun makuuhallin sekä seuraavat työpiirustukset: Kallion paloaseman lisä- ja muutusrakennuksen, Marian sairaalan paviijongin n:o 6 uudestirakentamisen, Eteläsataman tullipaviijongin, Uunisaaren uimalaitoksen y. m. Lisäksi tehtiin joukko arkistopiirustuksia viime aikoina rakennetuista taloista huomioonottaen rakennusaikana tehdyt muutokset.

Kustannukset työntekijöille myönnetyistä kesälomista olivat 72,542: 85 markkaa. Sairasavustuksina maksettiin 65,340: 80 markkaa ja hautausavustuksina 3,196: 80 markkaa. Itsenäisyypäivän vietosta aiheutuneet työntekijöiden palkat olivat 21,167: 55 markkaa.

Lämpötekniikka. Kaupungin laitosten lämpö- ja vesijohtojen kunnossapitoa varten oli kertomusvuodeksi myönnetty 285,950 markan suuruinen määräraha, ollen se v:n 1932 vastaavaa määrärahaa 10 % pienempi. Käytettävissä olleesta määrarahasta jäi säästöä 420: 95 markkaa.

Vuoden kuluessa suoritetuista suurehkoista uudis- ja muutostöistä mainittakoon seuraavat:

Kunnalliskodin alueelle rakennettavan saunarakennuksen lämpö- ja vesijohtoja varten laadittiin työselitys, hankittiin tarjouksia, jotka tarkastettiin, työtä valvottiin ja lopputarkastus suoritettiin. Kallion paloaseman, Nikkilän asuinrakennuksen ja kortteliin n:o 351 rakennettavan kansakoulun lämpö- ja vesijohtoja varten laadittiin niinikään työselitys, hankittiin ja tarkastettiin tarjouksia ja valvottiin työtä, joka jatkui vuoden vaihteessa.

Edellisen lisäksi tehtiin eräitä alustavia suunnitelmia ja kustannusarvioita.

Keskuslämmityslaitosten polttoainekulutuksista laadittu tilasto osoittaa sanotun kulutuksen olleen kaikkiaan 13,254.2 tonnia koksiksi redusoituna. Verrattuna edelliseen vuoteen tilasto osoittaa 480 tonnin eli n. 3.8 %:n lisääntymistä. Ominaislämmön kulutus Helsingissä oli v. 1932 4,110 kcal/v ja v. 1933 4,206 kcal/v, mikä vastaa n. 2.3 %:n polttoaineen lisäystä. Jäljellä oleva ero aiheutuu laitosten laajentumisesta.

Puisto-osasto. Puisto-osaston toiminta jatkui entiseen tapaan, vaikkakin hiukan hiljaisempaa johtuen menosäännön supistamisesta.

Palkkalistojen mukaan oli työntekijäin keskimääräinen luku kautta vuoden laskettuna 114 henkilöä; eniten työntekijöitä oli toukokuussa, 253 henkilöä, vähiten tammikuussa, 23 henkilöä. Lisäksi nauttii kuukausipalkkaa 6 henkilöä; puutarhaharjoittelijoita oli 7, samoin kuukausipalkalla. Ajurien ohella käytettiin kuorma-autoja tarpeen mukaan tarve- ja täyteaineiden kuljetukseen. Vuoden kuluessa ajettiin puistoihin Herttoniemen satamaradan varrelta ja Limingantien päästä yhteensä 1,900 m³ ruokamultaa.

Syksyllä v. 1932 istutettiin eräisiin kukkaryhmiin kukkasipuleita, jotka tulivat kukkaan keväällä. Sipuleita oli kahteentoista eri puistoon istutettu kaikkiaan 26,444, joista huomattava osa vanhoja, edellisen vuoden sipuleita.

Kesän aikana istutettiin kesäkukkasten taimia yhteensä 41,456. Kukkakasveja istutettiin seuraaviin paikkoihin: Aleksanteri II:n patsaalle, Caloniuksen- ja Runeberginkadun kulmaukseen, Eiran puistikkoon, Engelauiolle, Runebergin esplanaadiin, Hankkijan edustalle, läntisen hautausmaan 18 haudalle, Hietarantaan, Kaisaniemen puistoon, Kaivopuistoon, Katajanokan puistikkoon, Kirurgisen sairaalan puistikkoon, Kivelän sairaalan puistikkoon, Koulupuistikkoon, krematorion luo, kulkutautisairaalan alueelle, Marian sairaalan alueelle, Puutarhakadunpuistikkoon, Ritaritalonpuistikkoon, Vanhassa kaupungissa olevalle Hans van Sandenin haudalle, Saksalaisen kirkon ympärille, Snellmanin patsaalle, Sofianlehdon pikkulastenkodin alueelle, Säätytalonpuistikkoon, Tähtitorninmäelle, Ullanpuistikkoon, Vanhan kirkon puistoon, Talvipuutarhan edustalle, Kaupunginpuutarhaan, tuberkuloosisairaalan alueelle ja Malminkadun varrella olevalle kaupungin varastoalueelle. Monivuotisia kukkia istutettiin Alppilaan, Eläintarhaan, Hietarantaan, Kaupunginpuutarhaan, kulkutautisairaalan alueelle, Marian sairaalan alueelle, Mäntymäelle, Pauligin huvilan alueelle, Puijontien puistikkoon, Punanotkoon, Runeberginkadun leikkikentän vierelle, Ruusulaan ja Tähtitorninmäelle, yhteensä 2,340 kpl. Kukkasiipuleita, kesäkukkia ja monivuotisia kasveja istutettiin siten yhteensä 70,240 kpl., joiden hinta arvioitiin 143,061: 30 markaksi.

Koristepuita ja -pensaita istutettiin 4,498 kpl. arvoltaan 42,726 markkaa 47 eri puistikkoon. Suurin osa näistä käytettiin paikkauksiin ja täydennyksiin. Uusia alueita, mihin puita ja pensaita istutettiin, oli erinäiset alueet Alppilassa ja Eläintarhassa sekä Kaisaniemen rantatien vierusta, Kaivohuoneen kesäteatterin paikka, Puijontienpuistikko ja tuberkuloosisairaalan edusta.

Puisto-osaston vakinaiset menot olivat yhteensä 2,145,149: 85 markkaa, josta puistojen ja istutusten kunnossapidon osalle tuli 1,093,942: 05 markkaa. Viimeksimainitut kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

	Smk.		Smk.
Kasvihuoneet	128,187: 40	Hauhontien puistikot	8,340: —
Kaupunginpuutarha	103,938: 70	Runeberginkadun leikkikenttä	8,255: 50
Kaisaniemi	72,528: 60	Kirurgisen sairaalan istutukset	8,002: 50
Kaivopuisto	71,726: 65	Johanneksen kirkon istutukset	7,845: —
Kappeliesplanaadi, Runeberginesplanaadi, Teatteriesplanaadi	63,446: 05	Puutarhakadun puistikko	7,840: —
Tähtitorninvuori	60,691: 50	Ensi sairaalan puistikko	6,727: —
Vanhankirkon puisto	30,781: 50	Mäkelänekadun istutukset	6,235: —
Talvipuutarhan edustalla olevat pengermät	28,948: 65	Keuruuntien istutukset	6,020: —
Engelinaukio	28,029: 50	Runebergin, Lönnrotin ja Snellmanin patsaiden koristaminen	5,938: 70
Hakasalmen ja Hesperian puisto	18,549: 50	Haapaniemen urheilukentän istutukset	5,505: —
Eiran puistikko	18,505: —	Ullanpuistikko	5,472: 50
Katajanokan puistikot	17,752: —	Hesperianesplanaadi	5,139: —
Heikinpuisto	15,429: —	Nervanderinpuistikko	5,130: —
Punanotko	14,807: —	Vuorimiehenpuistikko	5,041: —
Hietaranta	13,598: —	Liisanpuistikko	4,730: —
Kangasalan tien leikkikenttä	11,330: —	Meritori	4,720: —
Istutukset Runebergin patsaan ympärillä	10,906: —	Lönnrotinpuistikko	4,690: —
Haudat	10,418: 60	Mechelininkadun istutukset	4,680: —
Koulupuistikko	9,683: 50	Telakanpuistikko	4,592: 50
Kallion urheilukentän ist...	9,380: —	Porthanin- ja Pengerkatujen välinen istutus	4,340: —
Kallion kirkon istutukset ..	8,750: —	Kallion kirjastotalon ist. ..	4,140: —
Käpylän urheilukentän ist.	8,535: —		

	Smk.		Smk.
Suomen pankin istutukset..	4,135: —	Pääskylänpuistikko	2,035: —
Ateneumin istutukset	4,060: —	Perämiehenkadun istutukset	1,955: —
Istutukset Aleksanteri II:n		Fredrikinkadun pohjoispään	
patsaan ympärillä	3,995: —	istutukset	1,985: 20
Lapinlahdenpuistikko	3,920: —	Perhonkadun leikkikenttä..	1,810: —
Torkkelinpuistikko	3,835: —	Sirkuspuistikko	1,755: —
Aleksis Kiven kadun istutuk-		Franzeninkadun istutus	1,635: —
set	3,725: —	Kinnekulle	1,635: —
Annalan urheilukentän ist...	3,585: —	Hankkijan edusta	1,620: —
Urheilukadun istutukset ..	3,560: —	Hämeentien runkopuut	1,430: —
Apollonpuistikko	3,510: —	Turuntien ja Arkadiankadun	
Saksalaisen kirkon istutukset	3,505: —	kulmauksen istutukset ..	1,355: —
Museokadun leikkikenttä ..	3,490: —	Paulantien leikkikenttä	1,287: 25
Ruoholahdenpuistikko	3,465: —	Fredrikintori	1,200: —
Teknillisen korkeakoulun		Turuntien puuistutukset ..	1,060: —
puistikko	3,315: —	Topeliuksenkadun puuistu-	
Kolmikulma	3,165: —	tukset	1,055: —
Pohjolankadun istutukset..	2,930: —	Bulevardin puuistutukset ..	1,045: —
Arkadian- ja Runeberginka-		Meritullinkadun pohjoispään	
tujen kulmauksen ist....	2,905: —	istutukset	1,040: —
Kotkankadun istutukset ..	2,635: —	Viidenonnen linjan puistikko..	850: —
Agricolanpuistikko	2,585: —	Porvoonkadun puistikot ..	775: —
Kapteeninpuistikko	2,585: —	Ammattienedistämislaitok-	
Säätytalonpuistikko	2,585: —	sen edusta	565: —
Simonkadun kujanne	2,550: —	Arkadian- ja Pohj. Rautatie-	
Caloniuksen- ja Runebergin-		katujen kulmauksen ist. ..	545: —
katujen kulmauksen ist...	2,385: —	Hernesaareskadun istutukset	460: —
Ritaritalonpuistikko	2,405: —	Pietarinkadun kastanjat ..	215: —
Dagmarinkadun leikkikenttä	2,225: —	Sekalaista	83,748: —
Aadolfinrinne	2,120: —		
		Yhteensä	1,093,942: 05

Uudistoihin käytettiin puistosohvien ostoon 47,665 markkaa, Hesperiankatujen väliin istutuksiin 199,996: 95 markkaa, Kasarmintorin istutuksiin 31,817: 90 markkaa, tuberkuloosisairaalan istutuksiin 24,997: 25 markkaa ja lastenkeinuihin 24,475: 05 markkaa. Lastenkeinuja pystytettiin keväällä 4, nimittäin Perhonkadun leikkikentälle, Porthanin- ja Pengerkadun väliselle puistoalueelle, Urheilukadun puistikkoon ja Paulantien leikkikentälle. Tämän jälkeen on lastenkeinuja kaikkiaan 24, joissa kussakin on kolme keinumatilaa.

Ulkopuolella varsinaisen menosäännön suoritettiin seuraavat työt: Vallilan siirtolapuutarhan lopputöitä varten siirrettiin edellisestä vuodesta jäänyt säästö 31,126: 45 markkaa, josta käytettiin 31,114: 50 markkaa. Eduskuntatalon istutusten hoitoa varten kaupunginhallituksen myöntämästä määrärahasta käytettiin 12,761: 55 markkaa. Turuntien ja Arkadiankadun kolmioon istutettiin pensaita 12,218: 30 markan kustannuksin. Kaivohuoneen kesäteatterin alue siistittiin ja siihen istutettiin pensaita 10,424: 50 markan kustannuksin. Teatteriesplanaadissa suoritettiin eräitä muutostöitä, joista oli kustannuksia 6,500 markkaa.

Kiinteistötoimiston lukuun suoritettiin syksyllä Herttoniemen siirtolapuutarhan perustamistöitä, joihin käytettiin 177,074: 45 markkaa. Muiden osastojen laskuun suoritettiin lisäksi eräitä pienehköjä töitä, joiden kustannukset nousivat yhteensä 29,515: 70 markkaan.

Ruoanvastiketoinä tasoitettiin Siltavuorenrantaa, samoin Puijontien puistikko, johon syksyllä erikoismäärärahailla istutettiin pensaita ja monivuotisia kukkia, Humallahden metsää puhdistettiin ja kaupungin hoitoon siirtyneitä Kaivopuiston huvila-alueita siistittiin. Naiset suorittivat puhdistustöitä eri puistoissa. Yllä lueteltujen töiden kustannukset nousivat 29,233: 35 markkaan.

Osasto ntyöntekijöille maksettiin sairasavustuksina 6,844: 10 markkaa ja itsenäisyydenpäivänä suoritetusta työstä 6,409: 05 markkaa.

Kaupunginpuutarhasta myytiin liikeneviä taimia, kukkasia y. m. sekä vuokrattiin kasveja juhlatilaisuuksiin, josta kertyi tuloja yhteensä 51,053: 20 markkaa.

Vuoden lopulla toimitetun luetteloinnin mukaan oli kaupunginpuutarhan kasvihuoneessa ja talvipuutarhassa olevien kasvien sekä avomaalla kasvatettavien perennain ja taimiston koristepuiden ynnä pensaiden yhteinen arvo 400,245 markkaa.

Varasto-osasto. Osaston henkilökuntaan kuuluivat varastonpäällikkö, varastokirjanpitäjä ja 3 toimistoapulaista. Päävarastossa oli varastonhoitaja ja 1 toimistoapulainen sekä korjauspajoissa 1 insinööri ja 2 toimistoapulaista.

Osaston tehtävänä oli hoitaa Malminkadun 5:ssä sijaitsevaa päävarastoa sekä Ruoholahdessa ja Hakaniemessä sijaitsevia varastoja samoin kuin Toukolassa sijaitsevia korjauspajoja kuin myös huolehtia rakennustoimiston tarveaineiden ja kaluston hankinnoista.

Vuoden kuluessa rakennustoimiston eri osastot sekä kaupungin muut virastot ja yksityiset henkilöt käyttivät korjauspajoja seuraavassa laajuudessa

	Tarveaineita, Smk.	Työkustannuksia, Smk.	Yhteensä, Smk.
Varasto-osasto	563,604: 85	489,919: 30	1,053,524: 15
Katurakennusosasto	335,881: 85	401,813: 60	737,695: 45
Talorakennusosasto	279,490: 25	189,221: 85	468,712: 10
Satamarakennusosasto	248,947: 40	354,322: 10	603,269: 50
Puisto-osasto	67,357: 25	62,891: 40	130,248: 65
Kansliaosasto	2,811: 75	5,448: 45	8,260: 20
Muut kaupungin laitokset	97,373: —	61,544: 55	158,917: 55
Yksityiset	5,006: 55	11,390: 15	16,396: 70
Yhteensä	1,600,472: 90	1,576,551: 40	3,177,024: 30

Varastossa olevien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1933 3,778,890: 49 markkaa. Vuoden kuluessa ostettiin tarveaineita 5,099,512: 40 markalla ja käytettiin 6,148,915: 95 markan arvosta, joten säästö v:een 1934 oli 2,729,486: 94 markkaa. Eri kuluttajien käyttämien tarveaineiden raharvo oli seuraava: katurakennusosaston 3,481,419: 40 markkaa, satamarakennusosaston 1,682,267: 60 markkaa, talorakennusosaston 599,601: 50 markkaa, korjauspajojen 266,321 markkaa, puisto-osaston 36,216: 95 markkaa, kansliaosaston 20,010 markkaa, muiden kaupungin laitosten 21,910: 10 markkaa ja yksityisten 41,169: 40 markkaa.

Tilivirasto. Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, 2 kirjjanpitäjää ja 3 toimistoapulaista.

Tilitodistuksia oli vuoden aikana 20,766, laskutuksia 1,269 ja lähetettyjä kirjelmia 1,264. Kirjanpitoeriä oli yhteensä 33,452.

Tiliviraston määrärahat olivat yhteensä 236,786 markkaa bruttomenojen ollessa 228,648: 55 markkaa, joten säästöä jäi 8,137: 45 markkaa.